

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI E- DÖNÜŞÜM PROJELERİ

Abdullah KİRAZ (Grup Başkanı)

Teşekkür ederim Sayın Başkan. Öncelikle yakın zamanda hayatlarını kaybeden işçi kardeşlerimize başsağlığı dileklerimi iletmek istiyorum. Maliye Bakanlığımızın değerli bürokratları, Sayıştay'ın bürokratları ve çok değerli hocalarım. Öncelikle sizlerin karşısında heyecanlı olduğumu açıkça ifade etmek isterim. Yirmi yıl önce başlamış olduğumuz dönemde hocalarımı burada görmekten memnuniyet duyuyorum. Bu anlamda sunumumuza başlayacağım ama arkadaşlarımız yönlendirmeki bakımından evet bir önceki tamam teşekkür ederim.

Biz Gelir İdaresi Başkanlığı olarak ve e-dönüşüm projelerine neden yürütüyoruzla ilgili aslında genel bir bilgiyi belirtmekte fayda var. Zamana ayak uydurmak hepimizin bir sorumluluğu ve artık görevi olarak algılıyoruz. Mükelleflerimiz de bir klasik denetim anlayışıyla hissettirmeden verilerimizi değerlendirerek etkinlik verimlilik analizi yaparak ve riskli notaları nerelerde olduğunu belirleyerek Sayın Başkanımızın belirttiği gibi denetim gücümüzü mevcut personel gücümüzü verimli bir şekilde kullanmak adına öncelikle verilerimizi analiz etme ve yeni uygulamalar geliştirmek amacındayız. Bu çerçevede hayata geçirdiğimiz pek çok proje oldu bugüne kadar geçmişte bu projelerde emeği geçen değerli üstatlarıma da öncelikle teşekkürlerimi iletmek istiyorum. Çünkü bu bir süreç bir bayrak yarışı bugün biz bu bayrağı aldık daha önce de başlamış bu çalışmaları pek çoğu ve bu yarışı ve bu mücadeleyi sürdürmek istiyoruz.

Öncelikle şu konu hakkında sizlere aydınlatmak isterim. Bizim Gelir İdaresi Başkanlığı olarak veri tabanı ve veri ambarı diye genel bir ayırımımız var. Veri tabanımız bizim sistemlerimizi kullanarak mükellefimiz tarafından verilen beyannameler, bildirimler yoluyla elde ettiğimiz bilgiler iken, veri ambarı da bizimle doğrudan bağlantılı dolaylı bağlantılı olan kamu kurum ve kuruluşlarından elde ettiğimiz bilgileri topladığımız ambarımız. Şimdi burada hangi ortamda bilgiler var olduğunu ekrana yansıtmaya çalıştık. Mükelleflerimizin verdiği bilançolar, gelir tabloları, kesin mizan bildirimleri, bankalardan elde ettiğimiz işlem bilgileri, ayrıca yine form veya BS bilgileri alıyoruz. Gümrükte gerçekleşen işlemlerle ilgili ithalat/ihracat beyanname bilgileri. Bu bilgiler bir bütün olarak değerlendirilerek çalışmalar yapılıyor. Biz bu çalışmalar sonucunda biraz sonra ilerde belirteceğim e-projelerimizi bu veri tabanı ve veri ambarımızda yer alan bilgileri kullanarak kendi içimizde kullanarak, bunu da açıkça belirtmekte fayda var. Hepinizin malumu olduğu üzere biz Gelir İdaresi Başkanlığı olarak olsun Maliye Bakanlığı çalışanları olarak olsun bu elde ettiğimiz bilgiler Vergi Usul Kanunu'nun 5. Maddesindeki vergi mahremiyeti ve hükümleri özenle riayet edilerek, bizim iç işlemlerimiz bakımından kullanıldığını ifade etmek isterim. Şimdi burada projelerimizi görüyorsunuz, proje tabirinde şunu da belirtmek lazım, bazıları artık hayatta olan projeler. Bazıları ise henüz yakın zamanda gerçekleştirebileceğimiz projeler.

E-beyanname uygulamasının en önemli e-dönüşümün ilk adımları olduğunu hatırlatmak ihtiyacı duydum. O yüzden e-beyanname uygulamasını en başta belirtmek istiyorum. Şimdi burada sıralama yaparsak bizim bu yakın zamanda örneğin mükellef karne projesini hayata geçirmeyi planlıyoruz. Burada amacımız mükelleflerimizi iyi tanımak. Mükelleflerimizin kendi bilgilerinin değerlendirilerek vergisel uyum düzeylerini anlayabilmek. Vergi uygulamaları karşısındaki görevlerini, ödemelerini, beyanlarını, bunları zamanında yerine getirebiliyor mu getiremiyor mu. Bunun için biz “mükellef karne projesi” diye uygulamamız var. E-yoklama projesi, bunları öncelikle bi sırayla belirtelim. Tekrar detayları hakkında sizi aydınlatmaya çalışacağım. KDV iadesi, risk analiz projesi, KDV iade takip sistemi bu ayın ortasında hizmete girdi, bunun da bilgisini aktaracağım. Sahte belge risk analiz projesi. Yakın zamanda yine yaygınlaştırdığımız e-fatura, e-defter, e-arşiv, e-bilet uygulamaları. Elektronik ticaretin izlenmesi,

son 2-3 yıldır kullandığımız önceden hazırlanmış kira-beyan sistemi dediğimiz web uygulaması, gayrimenkul izleme projesi, sektör bilgi sistemi ve yeni nesil ve kaydı cihazlar projesi. Bunlar şu an itibariyle bizim yoğunlaştığımız projeler. Fakat şunu da ifade etmek isterim bu projenin dışında yürütmekte olduğumuz birçok e-projelerde var. Biz şu an yoğun olarak üzerinde durduğumuz projeler hakkında bilgi verelim.

Burada ilk mükellef karne projesinin nasıl çalıştığını ne yaptığımızı belirtmek isterim. Veri tabanı ve veri ambarımızda yer alan bilgileri ana dört gruba ayırdığımızda; sicil, beyan, ödeme ve performans kriterlerini baz alarak bir yazılım aracılığıyla ve bu mükelleflerimizin ekonomik büyüklüklerini de dikkate alarak, kendi ekonomik büyüklükleri içerisindeki rol, tavır ve davranışlarını göz önünde bulundurarak, mükelleflerimiz vergisel uyum düzeyi karşısındaki aldığı, vardığı seviyeyi görmüş oluyoruz. Burada çok üstün teknoloji yazılımları kullandığımızı belirtmek isterim. Burda öncelikle mükelleflerimizin profillerini bir tanımak istiyoruz. Bu amaçla yapıldığını öncelikle belirtmek istiyoruz. Burda vergi kanunlarını vergi uygulamalarını mükelleflerimizin uyum düzeyi nasıl ve bir ön uyarı sistemi geliştirmek amacıyla kendi irademiz açısından mükellefimizi daha iyi tanımlayabilmek için vergi dairelerimizin iş tanımlamalarını bu alanlar üzerine yoğunlaştırabilmek için bu çalışmalarını kullanıyoruz.

Bir diğer projemiz e-yoklama projesi bunu da yakın zamanda hayata geçireceğimizi düşünüyorum çünkü yaklaşık %99'luk çalışması bitti. Şuan sadece mevzuat düzenlemesine kaldı. Yakın zamanda da bununla ilgili düzenlemeleri yapacağız. E-yoklama projesi neler sağlıyor bu sisteme bakıldığında zaman ayakta uydurmak dedik, artık yeni yazılımları, yeni gelişmeleri biz de idare olarak takip etmek istiyoruz. Kağıt ortamında oluşturduğumuz yoklama bilgilerini bir veritabanına aktarılması, elde edilen verilerin analiz edilmesi, değerlendirmesi uzun süreçler almaktaydı. E-yoklama projesinin bize kazandırdığı en önemli avantaj sahada denetim yapıldığı anda sahadan elde edilen bu bilgiler hemen bizim veritabanımıza veri ambarımıza düşecek ve aynı anda mükellefe de elektronik ortamda iletilecek. Bilgiye daha hızlı ulaşabilmek ve denetimin planlanabilmesi için dolayısıyla da vergi kayıp ve kaçacağını azaltmak için geliştirdiğimiz yeni projelerden bir tanesi.

Risk analiz projesi bu da önemli. Malumlarınız olduğu üzere 2010 yılı Ocak ayından itibaren biz özellikle Katma Değer Vergisi iadeleriyle ilgili olan süreçte mükelleflerimizin KDV listelerini biz elektronik ortamda almaya başladık. Bütün satış faturaları, alış faturaları ve yüklenim KDV listeleri elektronik ortamda almaya başlandı. Bunlar alındıktan sonra KDV iade süreçleri bir önceki dönemde baktığımızda manuel gerçekleştiren işlemleri biz bir gecede bir rapor halinde vergi dairesinin bilgisine rapor olarak sunar hale geldik. Bu projeye hedefimize baktığımızda zaman ve iş gücü tasarrufu, hatayı en aza indirmeye, kırtasiyeciliğin ortadan kaldırılması, uygulama birliği ve hızlı iade işlemlerini gerçekleştirmek olduğunu belirtmek isteriz. Önceki işlem süreçlerine baktığımızda bir KDV iadesi nasıl gerçekleşiyordu, tedarikçi mükellefler analiz ediliyordu, bakılıyordu, kimlerden mal alınmış acaba sahte belge düzenleyicisini değil mi? Gümrük beyannameleri kontrol ediyordu, acaba gümrükteki bilgilerle bize sunulan bilgiler doğrumuydu değil miydi? Şirket ortakları acaba başka şirketlerden dolayı Vergi Usul Kanunu'na olumsuz görülen davranışlar içersinde bulunmuş rapor yazılmış mı? Teminat mektupların kontrolleri bunlar hepsi önceden manuel elle memur eliyle yapılıyordu ve yaklaşık en düşük ihtimalle şu an buraya aldığımız süre dahi iyi ihtimalle süreçlerin hepsinin herhangi bir kesintiye uğramadan gittiğini düşündüğümüzde yaklaşık on günü alırken yeni uygulamamızda bu bilgiler bizim veri tabanı ve veri ambarımızda değerlendirilip ertesi gün iade listelerinin alındıktan sonraki ertesi gün vergi dairesinin iadeyi yapacak biriminin önüne bir Katma Değer Vergisi risk raporu olarak önüne düşüyor. Bu anlamda mükellefimizin hangi alımlarında hangi mükelleflerle ilgili olan irtibatlarında sorunlar bulunduğunu belirtmiş oluyoruz.

Bir diğer analiz programımız Gelir İdaresi Başkanlığı'nda yoğun kullandığımız SARP (Sahte Belge Risk analiz Programı). Sarpta yine elimizde var olan bilgiler çerçevesinde yaklaşık şöyle ifade edebilirim 16 alt katmana kadar doğrulamayı ve kontrolü yapabilecek bir özelliğe sahip, yani örneğin ben sizden mal aldım, siz kimden aldınız, o kimden aldı, o diğerinden aldı, aşamaya kadar en alt aşamaya kadar biz mal ve hizmet üretim başlangıcına giderek acaba ara aşamalarda bir sorun var mı, mükellefiyetle ilgili sorun var mı? Bu program öncelikli, şüpheli durumları ortaya çıkartıyor. Bir yargıya hemen varmıyor. Onu belirtmek isteriz bunu biz denetim birimlerimizi bu bulguları paylaşıyoruz bir incelemeye tabi olması gerektiğini söylüyoruz bir bakın bunlarla ilgili değerlendirmenizi yapın. Peki bu değerlendirmeler sonrasında baktığımızda biraz sonra onu da gösterecem. Programın başarı düzeyi şu ana kadar elimize ulaşan bilgiler itibariyle %98'ler civarında. Onu da sayısal olarak gösterecem. Sahte belge düzenleme riskini belirliyor bu programımız, riski sayısal olarak ölçebiliyor ve detaylı analiz imkânı sağlıyor bizim açımızdan ve Katma Değer Vergisi risk analiz sisteminde destekleyen bir sistem. Evet burda biraz daha anlattıklarımı görüyorsunuz aslında bir sistem analizi yapılıyor kriterler baz alınarak başarı düzeyini de şu şekilde ifade edebiliriz. İncelemeye gönderilen mükelleflerden %'de kaçının bizim şüphe duyduğumuz sonuçla sonuçlandığını görüyoruz ekranda.

KDV takip sistemi için de Mayıs ayı ortasında yeni uygulamayı soktuk devreye. Mükelleflerimiz iade talebinde bulduktan sonra iade talep dilekçesini elektronik ortamda girdiğinde iadesinin hangi aşamada olduğunu online olarak biz mükelleflerimize sunmak istiyoruz. İade nerede niçin bekliyor, hangi aşamada, bunu görebilecek bir yazılım geliştirdik. Buradaki amacımız da gerek mükelleflerimize bu kolaylıkları sağlamak gerek de kendi iç kontrolümüzde sağlamak bizim hangi birimizde hangi memurumuz da bekliyor bunun üzerine daha etkin daha verimli yollarla gidilmek için de kendimizi de ölçümleyebilmek için bu programı kullanıyoruz. Memur aşamasında mı şef aşamasında mı iadenin hangi aşamada olduğunu internet üzerinden mükellef internet vergi dairesi üzerinden iade takip numarasını girerek hangi aşamada olduğunu kronolojik olarak görebilecek duruma gelecek.

Bu projeler de bizim için çok önemli e-fatura projesi 1 Nisan itibariyle sisteme kayıtlı kullanıcılarımızın tamamı artık birbirlerine elektronik fatura göndermek zorundadırlar. Kağıt fatura artık düzenleyemiyorlar. Elektronik fatura sistemine kayıtlı kullanıcı durumundaysanız alacağız fatura mutlaka elektronik fatura olacak karşı taraftan. Sayılar hakkında kısaca bilgi verebiliriz şu an itibariyle yaklaşık 19.234 tane aktif kullanıcılarımız var bu yılın sonu itibariyle bu kullanıcı sayısında yeni genişleme dalgası olarak ifade edebiliriz yeni bir projeksiyonla 50.000'e ulaştırma hedefimiz var. E-fatura tamamen elektronik ortamda bütün süreçleri olan oluşumu, imzalanması, gönderimi, muhafazası ve ibraz elektronik ortamda gerçekleştirilen bir uygulama. Bu anlamda mükelleflerimizin daha önceden gerçekten klasik faturalaşma süreçlerinin önemli kısmı ortadan kaldırıp sadece iki bilgisayar arasında oluşan bir aşama olmasını sağlıyoruz. Ortadaki gönderim, oluşturma, depolama, kargo gibi maliyetlerin tamamını ortadan kaldırarak artık sistemden online olarak gönderilmesini karşılıklı faturalaşmasını sağlamaya çalışıyoruz.

Bu konuda Avrupa ülkelerinde yapılmış çalışmalar var. E-faturanın mükelleflerimize sağlayacağı avantajlar nelerdir diye. Bunun için de gönderen açısından % 57' lik alan açısından da maliyet unsurlarını bir bütün olarak %62'lik ve toplam cironun %2'sine varan maliyet avantajları sağlanacağı bekleniyor. Bu uygulama yeni olması hasebiyle sistemin yaygınlaşması arttıkça bu sonuçlarını doğrudan alacağını düşünürüz şu an itibari ile bu maliyetler bu şekilde düşüş göstermeyebilir ama yaygınlaşma arttıkça e-faturanın doğuracağı maliyet avantajlarından faydalanacağını düşünüyoruz. Sisteme kayıtlı kullanıcıları zorunlu hale getirdiğimiz uygulamalar oldu bunlarla ilgili detaya girmicem belli ciroyu aşanlar ve belli sektörlerde bulunan mükellefleri

sisteme e-fatura sistemine kayıtlı olmaları gerektiği zorunluluğunu getirdik ve artık e-fatura alıp e-fatura gönderebilecek duruma dahil ettik.

E-defter projesi de Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'na göre tutulan yevmiye defteri ile defter-i kebirin elektronik ortamda oluşturulabilmesine olanak veren bir uygulama. Bu gerek mükelleflerimizin defter baskı maliyetlerini gerekse idaremizin elektronik denetim yapabilmesine önemli bir olanak sağladığını düşünüyorum. Detaylarını, dayandığı noktaları, mevzuat unsurlarını malumları olduğu üzere bunların detayına girmek istemiyorum. Bunların mevzuat düzenlemelerinde ana başlıkları yer almakta. Evet, gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri elektronik imza veya mali mühür ve uyumlu bir yazılım temin ettiğinde defterini elektronik ortamda tutabiliyor. Şu an itibariyle yevmiye defteri ve defter-i kebir tutabiliyor. E-defter sitesinde yayınlanabilirse yeni defterler tutulabilecek hale gelecek yeni defterler. Burada defterlerin oluşum süreci, elektronik mali mühürle imzalandığı için bu defterlerin kaynağı, bütünlüğü ve değişmezliği elektronik mali mühürle garanti altına alındığını ifade etmek isterim. Süreçler hakkında detaylı bilgiye gerek yok olduğunu düşünüyorum. Bu kapsamda da yine e-fatura da olduğu gibi e-defter uygulaması açısından da belli mükelleflerimizin zorunlu olarak e-defter kullanması gerektiğini belirttik. Bu yıl Aralık sonuna kadar başvuru yapacak mükelleflerimiz yeni yılın başından itibaren sisteme geçecekler ve e-defter kullanıcı sayımızda da şu an tam bir zorunluluk başlamadığı için 374 civarında yılsonu itibarıyla bu sayının 20.000'e ulaşacağını bekliyoruz çünkü e-faturayla paralel bir genişleme süreci.

Çok kısa bir şekilde özetlemeye çalışıyorum Sayın Başkan. Elektronik A.Ş. uygulaması da önemli bir uygulama. Mükelleflerimizin E-fatura sitemine geçen fakat karşı tarafın e-fatura sistemine kayıtlı olmayan mükelleflere yapılan satışlarda nihai tüketiciye yapılan satışlarda kağıt fatura kullanımı zorunluluğunun önüne geçmek için geliştirdiğimiz bir uygulama. Elektronik A.Ş. faturası olarak düzenlenirse, elektronik ortamda iletilmesine ve ibrazına olanak sağlayan yeni bir uygulama. Bunların detayları genel tedbirlerimiz de oluşturuldu. Formatı, standartları, ne şekilde, hangi ortamda gönderilmesi gerektiği gibi Gelir İdaresi Başkanlığı'nda yapılacak olan raporlamanın standartları, hangi zaman aralığında olacağı, kılavuzlarda detaylı bir şekilde açıklamaya çalıştık. Bu yolla e-fatura veya arşiv uygulaması kapsamında da elde ettiğimiz veri tabanımızdaki bilgilerde bizim için kayıt dışı ekonomi ile mücadelede etkin araçlar olacağını ifade etmek isterim.

Yeni bir proje bu da e-bilet projesi şu an itibarı ile bir tane aktif kullanıcı sayımız var. Bunun da yeni dönemde zorunlu uygulama isteğiyle ve sektörün durumunuda gözlemleyerek yaygınlaştırma hedefimiz var. Yolcu listeleri, karayolu ve deniz yoluyla yapılan yolcu taşımacılığında biletlerin ve yolcu listelerinin elektronik ortamda düzenlenebilmesine olanak veriyoruz.

E-ticaretin izlenmesi; sadece elimizde Hollanda'dan aldığımız robotun da olmadığını ifade etmek isterim. Hollanda'dan alınan robot çok önemli kabiliyetlere sahip bir yazılım. Bunu destekleyen diğer uygulamalarımız da var. Bizim özellikle tebliğ çalışması da yapılmakta ve özellikle sanal POS bilgileri bankalardan gelen sanal poslarla gerçekleştirilen ticaret hacmi de kabul edildiğimizi belirtmek isterim.

GMSİ açısından mükelleflerimizin gayrimenkul sermaye iradlarını rahat kolay hızlı bir şekilde verilmesi için geliştirdiğimiz bir uygulama. Bu uygulamanın en yakın sonuçlarını sizlerle paylaşmak istiyorum. Sadece bu yıl ilk defa GMSİ beyannamesini bu sistemden veren mükellef sayısına baktığımızda 160.000'e yakın bir rakam olduğunu görüyoruz.

Bu elektronik uygulamalar bize şu kabiliyeti de kazandırdı. Onu da rahatlıkla belirtmek isterim örneğin geçen yıl beyanname vermiş bir mükellef bu yıl beyanname vermediyse şöyle bir süzgeçten geçerek acaba bu mükellef bu yıl gayri menkul satışında bulundu mu? Elde ettiği gelir istisna haddini aştı mı aşmadı mı kontrollerini yaparak en sonunda vardığımız noktada bu yıl için örneğin yaklaşık 250.000 tane mükellefimiz geçen yıl GMSİ beyannamesi vermiş olmakla birlikte halen aynı durumlarını koruyor olduğunu gözlemlemiş olmamızla birlikte beyanname vermediğini tespit ettik. Bu bizim için önemli bir araç sağladı.

Yine gayrimenkul bilgi sistemi diye bir çalışmamız var. Hakkında kısaca belirtelim. Gayrimenkullerin kimliği oluşturmaya çalışıyoruz, gayrimenkullerin özellikleri, büyüklükleri ve iş yeri olarak mı kullanılıyor, konut olarak mı kullanılıyor, kullanılan enerji miktarı ne kadar, su tüketimi ne kadar? Biz tapudan, elektrik idaresinin, doğal gaz idarelerinden, ulusal adres veri tabanı tarafından, MERNİS bilgisinden bilgileri olarak TOKİ'den belediyelerden ve mükelleflerin yaptığı bildirimlerden hareketle aldığımız bilgilerle o gayrimenkulün bir kimliğini oluşturmaya çalışıyoruz. Bu projede önemli aşamalar kat ettik. Yakında tamamlamak üzere olduğumuzu belirtmek isterim.

Evet, bunu da yakın zamanda sonuçlandıracağımız bir proje olarak da sektör bilgi sistemi. Bu da bizim için önemli bir araç noktasına geldi, mükelleflerimizi sektörde buldukları durumları itibariyle analiz edebileceğimiz gibi sektörün durumu hakkında da bilgi sahibi olabiliyoruz.

Evet, benim sunumum bunlardan ibaret, umarım faydalı olacaktır görüş ve önerilerinizi bizlerle paylaşırsanız bizlere katkı sağlarsınız.

Çok teşekkür ediyorum.